

Yrke: professionell
kulturskapare

ATT TA BETALT

KLYS MINIMIREKOMMENDATIONER
FÖR AVTAL OCH ARVODEN

KLYS

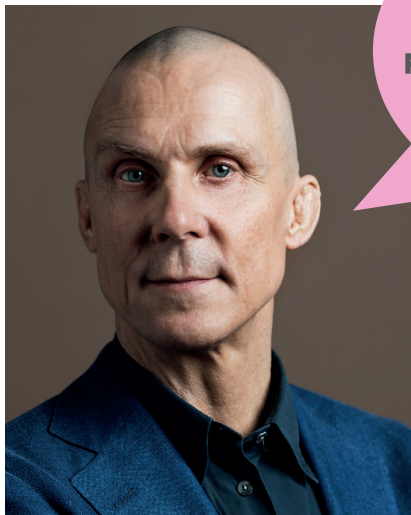
**Du har upphovsrätten
till ditt verk.**

**Ge inte bort
dina ekonomiska
eller ideella
rättigheter.**

- 1.** Vad är konstnärlig kvalitet för dig?
- 2.** Vad innebär det för dig att ta yrkesmässigt betalt och varför ska man göra det?
- 3.** Vilket är ditt tips till uppdragsgivare som anlitar en professionell kulturskapare?

»Pruta inte – om du vill ha ett arbete utfört professionellt, måste du förstås betala professionellt.«

SIMON NORRTHON

skådespelare, ordförande
Teaterförbundet för scen och film

- 1.** För mig tar det spjörn mot en tradition och sin samtid för att vrida lite på den, så att jag ser något nytt. Det är att med yrkesmässig skicklighet eller uppenbar enkelhet kunna gestalta sin avsikt med lyhördhet för sluppen. Att veta när det är klart.
- 2.** Att förutom mitt arbete, även ta betalt för min förberedelse och min erfarenhet. Att ta reda på och jämföra mig med vad andra tar betalt för motsvarande arbete. Jag säkerställer också att jag får del av framtida intäkter utifrån min insats.
- 3.** Läs den här broschyren! Förbered dig så att du förstår villkoren och omständigheterna för just den profession du anlitar. Se till att den du anlitar ersätts för alla sina omkostnader, såväl som för sitt arbete. Pruta inte - om du vill ha ett arbete utfört professionellt, måste du förstås betala professionellt. »Om du tycker det är dyrt att anställa ett proffs – vänta tills du anställer en amatör.« Red Adair

1. Konstnärlig kvalitet är inte mätbart utan kanske snarare bara känns i magen, det är något som griper tag i en. Den ger reaktioner och kommunicerar på rätt sätt.
2. Att ta betalt utifrån en yrkesmässig kompetens, insats i form av tid. Men även värdet av vad det kommer att kommunicera för slutkunden är av stor vikt.
3. Jag önskar att bildköpare ska bli bättre på att värdera och respektera vad det är man köper. Det handlar inte om en digitalfil i form av ettor och nollor, något som uppfattas som att nästan vem som helst kan skapa. Det handlar om det visuella och vad en bild kommunicerar och hur mycket tid och erfarenhet som ligger bakom. I vissa fall bör uppdragsgivaren sätta ett ekonomiskt tak på uppdraget, så att man kan vända på det och se vad man kan göra för den budgeten. Det gör att man kan slippa vändor med offertförfarande och pressning av priser mot andra kollegor och att man kan neka uppdrag direkt, om uppdragsgivarens budget inte är marknadsmässigt rimlig.

»Det handlar om det visuella och vad en bild kommunicerar och hur mycket tid och erfarenhet som ligger bakom.«

PAULINA HOLMGREN

fotograf, ordförande
Svenska Fotografers Förbund

»Omsorg om publik och konstnär öppnar för nya lyckade arrangemang.«

GRETHE ROTTBÖLL

författare, ordförande
Författarförbundet

- 1.** Precis som inom alla yrken att man ägnar yrket sin fulla uppmärksamhet och att man ständigt förkovrar sig. På ord-området handlar det inte bara om innehållet utan lika mycket om känslan för språket och formen, att man har förmågan att ta sig från en första skiss till färdigt verk. För översättaren är lyhörddheten för författarens tonfall, hur man lyssnar in ett verk, avgörande.
- 2.** En tyvärr befogad fråga, men som man aldrig skulle ställa till en läkare eller jurist. Ändå har vi konstnärer oftast längre utbildning. Det handlar om yrkesstolthet och överlevnad. Men också vikten av att ständigt framhålla och poängtera konstens värde.
- 3.** Förbered! Arrangörens förberedelser smittar av sig på publikens mottagande. En vacker scen, fin stol och en varm presentation. Men också viktigt att ge publiken nycklar och ingångar till verk som ska presenteras. Omsorg om publik och konstnär öppnar för nya lyckade arrangemang.

1. Konstnärlig kvalitet är ett svårt begrepp att sammanfatta i en mening, men om jag skulle göra ett försök så skulle jag säga så här. Om en person i sitt utövande lyckas kombinera lika delar hjärna och lika delar hjärta och samtidigt vågar gå utanför ramar och regler, så har hen – i mina ögon – konstnärlig kvalitet.

2. Om den som arbetar heltid inom kulturskapande - inklusive övning, resor, bokning, administration osv- i slutändan tjänar en svensk medianlön, så har hen tagit yrkesmässigt betalt.

3.

1) Kolla tarifferna på kulturskaparens fackförbunds hemsida.

2) Säg eller tänk aldrig orden: »Det är ju en chans att få synas.«

3) Behandla kulturskaparen likadant som om du hade anlitat en IT-tekniker eller VVS:are.

»Säg eller tänk aldrig orden: »Det är ju en chans att få synas.««

JOEL BOTNEN DIAMANT

musiker, Musikerförbundet

TIPS VID UPPDRAG

Ofta är kulturskaparen medlem i en intresseorganisation eller ett fackförbund inom sin yrkeskategori och har möjlighet att få råd och stöd därifrån vid uppdrag. Ibland även förhandlingshjälp. Ta gärna kontakt med dessa när det gäller konstområdesspecifika frågor.

Det finns dock goda råd som gäller vid alla typer av uppdrag till professionella kulturskapare, oavsett konstområde.

- Upprätta skriftliga avtal där det särskilt anges:
 - Parter
 - Bakgrund
 - Uppdragets innehåll och omfattning samt parternas åtaganden.
 - Ersättning
 - Vad som ska gälla avseende upphovsrätten, såväl den ekonomiska som den ideella.
 - Övriga villkor som det är viktigt att vara överens om.
- Kom överens om antal timmar som beräknas för engagemanget på förhand.
- Beakta att arvodet ska täcka kringkostnader för att driva en verksamhet, såsom materialkostnader, ateljé/kontorshyra, försäkringar, avsättning till pension och telefon/IT.
- Ta hjälp av konstnärsorganisationernas och centrumbildningarnas rekommendationer och avtal.

KLYS MINIMIREKOMMENDATIONER FÖR ARVODEN

.....

KLYS har tagit fram minimirekommendationer för arvoden till konstnärligt yrkesverksamma beträffande vissa typer av uppdrag. Rekommendationerna gäller från 1 januari 2019.

Behovet av vägledning när det gäller arvodering av professionella kulturskapare ökar och efterfrågan är särskilt stor när det gäller kulturskapares deltagande i olika skolprojekt och vid uppdrag inom ramen för Kultursamverkansmodellen, som kräver att regionerna ska samråda med det professionella kulturlivet.

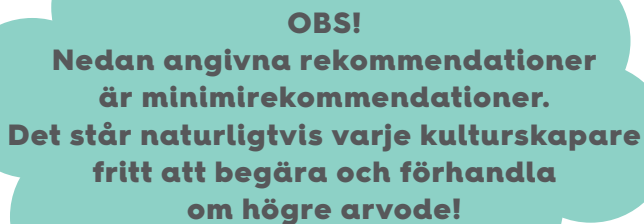
Rekommendationerna gäller bland annat arvoden för framträdanden vid konferenser och andra arrangemang, för deltagande som expert inom sitt yrkesområde vid sammanträden och möten, t ex inom ramen för Kultursamverkansmodellen, i första hand icke-konstnärliga sådana.

Rekommendationerna gäller endast individuella uppdrag. De gäller inte för scenkonst-produktioner, konserter och andra mer konstområdesspecifika och/eller kollektiva framträdanden och uppdrag. För dessa hänvisar vi till KLYS medlemsorganisationer och/eller centrumbildningarna.

En individuell förhandling bör alltid ske utifrån uppdragets karaktär och den konstnärligt yrkesverksammas kunskaper och erfarenheter. Priset kan variera beroende på kompetens, marknadsvärde, utrustning samt typ av uppdrag.

De rekommenderade beloppen **avser fakturerade uppdrag**, dvs när arbetet utförs med F-skatt av en egenföretagare. Arvodet inkluderar då lagstadgade sociala avgifter. **Vad som gäller vid lön med A-skatt läser du om längre fram i broschyren.**

Om arvodet ska faktureras med F-skatt men förhandlas med utgångspunkt i en lön med A-skatt, rekommenderar KLYS att beloppet alltid räknas upp med minst 50 procent. Detta för att täcka in lagstadgade och avtalade sociala avgifter, semesterersättning och viss ersättning för administration.

OBS!
**Nedan angivna rekommendationer
är minimirekommendationer.
Det står naturligtvis varje kulturskapare
fritt att begära och förhandla
om högre arvode!**

FRAMTRÄDANDEN

Ett uppdrag som innebär ett offentligt framträdande på till exempel bibliotek, skola, förskola, konferens eller seminarium där kulturskaparen är anlitad som yrkesverksam inom sitt konstområde. Arvodet är baserat på ett individuellt uppdrag som är tillfälligt.

- Lägst 3 000 kr för framträdanden som varar upp till 15 minuter.
- Lägst 7 500 kr för framträdanden upp till 2 timmar.

Varar framträdande och frågestund eller dylikt i anslutning därtill – längre än två timmar – utgår ersättning för följande timmar med lägst 996 kr per påbörjad timme.

Vid större arrangemang förhandlas ersättning för framträdande utifrån arrangemangets specifika förutsättningar och framträdandets omfattning.

MODERATORSUPPDRAG

- Lägst 7 500 kr för upp till två timmar.

Varar framträdande och frågestund eller dylikt, i anslutning därtill, under längre än två timmar utgår ersättning för följande timmar med lägst 996 kr per påbörjad timme.

UPPDRAG I SKOLA

Klassbesök (grundskola, gymnasium, folkhögskola, max 35 elever)

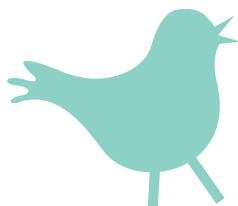
- 1 lektion upp till 60 minuter, lägst 4 000 kr
- 2 lektioner, lägst 5 500 kr
- 3 lektioner, lägst 6 500 kr
- 4 lektioner, lägst 7 500 kr
- Ytterligare lektion samma dag (utöver 4 lektioner), lägst 1 500 kr/lektion
- Storsamling (flera klasser), lägst 7 500 kr

.....

KONSULT-/EXPERTARVODE

(t ex vid samråd inom Kultursamverkansmodellen)

När yrkesverksamma kulturskapare efter inbjudan deltar som experter i arbetsgrupper, sammanträden, möten eller liknande rekommenderas ett arvode om lägst 996 kr per timme. Arvoderingen kan inkludera tid för viss förberedelse inför mötet, men inte ersättning för resa och/eller övernattnig.

**Observera att
KLYS medlemsorganisationer
Journalistförbundet och Svenska
Fotografers förbund har en
annan timrekommendation för
konsult-/expertarvode.**

PANELARVODE

När yrkesverksamma kulturskapare deltar i panel utgår ett arvode om lägst 3 000 kr.

.....

UPPHOVSRÄTTSLIG ANVÄNDNING

När uppdraget innefattar upphovsrättsligt skyddade prestationer ska särskilt avtal träffas angående detta, t ex för vidareanvändning av det skyddade materialet, vilket normalt innebär att ytterligare kostnader tillkommer.

ERSÄTTNING FÖR UTLÄGG

.....

LOGI OCH RESEKOSTNADER

Den medverkande är berättigad till ersättning motsvarande de faktiska kostnaderna. Överenskommelse om kosnadstak för logi samt val av färdmedel bör göras i förväg. Den medverkande är berättigad till ersättning för kostnader vid resa med egen bil enligt Skatteverkets normer.

.....

LÖN MED A-SKATT

En yrkesverksam kulturskapare som inte har F-skatt ska kunna välja att utföra arbetet som arbetstagarare med A-skatt.

Arbetstagare som förhandlar om lön med A-skatt (och ej fakturerar) för uppdrag enligt ovan, bör ta hjälp av gällande kollektivavtal, i den mån sådana finns på området.

.....

TRAKTAMENTE

Arbetstagare som får lön (och ej fakturerar) har möjlighet till skattefritt traktamente vid resa längre än 50 kilometer från ordinarie bostads- och verksamhetsort när den innefattar övernattning. Om arbetsgivaren inte betalar traktamente kan arbetstagaren dra av för traktamente i sin deklaration.

Enligt Skatteverkets normer utgår heldagstraktamente om resan påbörjas före kl 12.00 avresedagen och avslutas efter kl 19.00 hemkomstdagen. Halvdagstraktamente utgår om resan påbörjas senare än kl 12.00 eller avslutas kl 19.00 eller tidigare.

På skatteverket.se går det att läsa mer om traktamente och om hur man går tillväga för att göra avdrag i deklarationen om arbetsgivaren inte betalar traktamente.

MERVÄRDESSKATT (MOMS)

Momssatsen inom kultur är antingen 0, 6, 12 eller 25 procent beroende på vad uppdraget avser.

Läs gärna mer om moms i Skatteverkets broschyr »Moms inom kulturområdet« (SKV 562), www.skatteverket.se

**Ju kortare anställning
desto högre lön.**

**Viktigt att
uppföljande
arbete tas med i
beräkningen.**

»Ingen konferens
utan kulturskapare«

KLYS målsättning är att i varje dialog, beslutsfattande, konferens, hearing, remissförfarande o s v som handlar om konsten och kulturen, ska yrkesverksamma kulturskapare rådfrågas, delta samt ges plats och utrymme – både med sin sakkunskap och med sin konst. Läs mer på KLYS hemsida under »Våra projekt«.

KLYS

Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd är en politiskt obunden, ideell organisation. Genom våra 14 medlemsorganisationer utgör vi en samlad röst för ca 30 000 yrkesverksamma kulturskapare inom ord, ton, bild/form och scen/film.

KLYS – EN SAMLAD RÖST FÖR SVERIGES KULTURSKAPARE

Sveriges Författarförbund
Dramatikerförbundet
Svenska Journalistförbundet
Sveriges Läromedelsförfattares
Förbund
Konstnärernas Riksorganisation
Svenska Tecknare
Svenska Fotografers Förbund
Föreningen Svenska Tonsättare

SKAP
Federationen svenska musiker:
Svenska Musikerförbundet
Symf
Teaterförbundet för scen och film
Svenska Regissörsföreningen
Oberoende Filmars Förbund
Unionen, fackklubben vid SR, SVT
och UR

KLYS ●●●

Alströmergatan 12, 7 tr, 112 47 Stockholm, www.klys.se